

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2018. gada 7. martā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Jurisdikcija civillietās un komercietās – Regula (EK) Nr. 44/2001 – 5. panta 1. punkts – Regula (ES) Nr. 1215/2012 – 7. panta 1. punkts – “Lietu, kas attiecas uz līgumiem” jēdziens – Līgums par pakalpojumu sniegšanu – Savienotais reiss, ko apkalpo dažādi gaisa pārvadātāji – Īstenošanas pasākumu jēdziens – Regula (EK) Nr. 261/2004 – Aviopasažieru tiesības uz kompensāciju par iekāpšanas atteikumu un par lidojuma ilgu kavēšanos – Prasība par kompensāciju, kas vērsta pret apkalpojošo gaisa pārvadātāju, kura domicils nav dalībvalstī vai ar kuru pasažieriem nav ligumattiecību

Apvienotās lietas C-274/16, C-447/16 un C-448/16

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Amtsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas pirmās instances tiesa, Vācija) un *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2016. gada 3. maijā (C-274/16) un 2016. gada 14. jūnijā (C-447/16 un C-448/16) un kas Tiesā reģistrēti 2016. gada 13. maijā un 2016. gada 11. augustā, tiesvedībā

flightright GmbH

pret

Air Nostrum, Líneas Aéreas del Mediterráneo SA (C-274/16),

Roland Becker

pret

Hainan Airlines Co. Ltd (C-447/16)

un

Mohamed Barkan,

Souad Asbai,

Assia Barkan,

Zakaria Barkan,

Nousaiba Barkan

pret

* Tiesvedības valoda – vācu.

Air Nostrum, Líneas Aéreas del Mediterráneo SA (C-448/16).

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Saffjan*] (referents), D. Švābi [*D. Šváby*] un M. Vilars [*M. Vilaras*],

ģenerālvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretārs R. Skjāno [*R. Schiano*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 6. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *flightright GmbH* vārdā – J. A. Blaffert, F. Schaal, A. Seegers, D. Tuac un O. de Felice, *Rechtsanwälte*,
- R. Becker vārdā – C. Hormann, *Rechtsanwalt*,
- Mohamed Barkan, Souad Asbai un viņu nepilngadīgo bērnu Assia, Zakaria un Nousaiba Barkan vārdā – J. Kummer un P. Wassermann, *Rechtsanwälte*,
- *Air Nostrum, Líneas Aéreas del Mediterráneo SA* vārdā – V. Beck un E. Schott, *Rechtsanwälte*,
- Francijas valdības vārdā – E. de Moustier, pārstāve,
- Portugāles valdības vārdā – L. Inez Fernandes un M. Figueiredo, kā arī M. Cancela Carvalho, pārstāvji,
- Šveices valdības vārdā – M. Schöll, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – M. Wilderspin un M. Heller, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2017. gada 19. oktobra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 5. panta 1. punkta un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.) 7. panta 1. punkta interpretāciju.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti, pirmkārt, *flightright GmbH*, kas ir Potsdamā (Vācija) reģistrēts uzņēmums, kā arī Mohamed Barkan, Souad Asbai un viņu nepilngadīgo bērnu Assia, Zakaria un Nousaiba Barkan (turpmāk tekstā – “Barkan ģimene”) tiesvedībā pret Valensijā (Spānija) reģistrētu gaisa pārvadātāju *Air Nostrum, Líneas Aéreas del Mediterráneo SA* (turpmāk tekstā – “*Air Nostrum*”) par kompensācijas par lidojuma kavēšanos izmaksu (lietas C-274/16 un C-448/16) un, otrkārt, Roland Becker tiesvedībā pret Haikou (Ķīna) reģistrētu gaisa pārvadātāju *Hainan Airlines Co. Ltd* par kompensācijas par iekāpšanas atteikumu izmaksu (lieta C-447/16).

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 44/2001

- 3 No Regulas Nr. 44/2001 preambulas 2. apsvēruma izriet, ka tās mērķis pareizas iekšējā tirgus darbības interesēs ir ieviest “noteikum[us], lai vienādotu jurisdikcijas kolīziju normas civillietās un komercietās un lai vienkāršotu formalitātes spriedumu ātrai un vienkāršai atzišanai un izpildei dalībvalstīs, kurām ir saistoša šī regula”.
- 4 Minētās regulas preambulas 11. un 12. apsvērumā ir noteikts:
- “(11) Jurisdikcijas normām jābūt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils būtu jānosaka autonomi, lai kopējās normas padarītu pārskatāmākas un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.
- (12) Papildus atbildētāja domicilam kā jurisdikcijas pamatojumam vajadzētu būt arī citiem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedību.”
- 5 Jurisdikcijas normas ir ietvertas šīs pašas regulas II nodaļā.
- 6 Regulas Nr. 44/2001 2. panta, kurš ietilpst tās II nodaļas 1. iedaļā, 1. punktā ir paredzēts:
- “Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības, var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā.”
- 7 Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 4. panta 1. punktu:
- “Ja atbildētāja domicils nav kādā dalībvalstī, tad katras dalībvalsts tiesu jurisdikciju [...] nosaka attiecīgās dalībvalsts tiesību akti.”
- 8 Šīs regulas 5. panta, kas ietverts tās II nodaļas 2. iedaļā “Īpašā jurisdikcija”, 1. punktā ir paredzēts:
- “Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt:
- 1) a) lietās, kas attiecas uz līgumiem – attiecīgās saistības izpildes vietas tiesās;
 - b) šā noteikuma mērķiem un, ja vien nepastāv citāda vienošanās, attiecīgās saistības izpildes vieta ir:
 - preču iegādes gadījumā – vieta dalībvalstī, kur saskaņā ar līgumu preces tika piegādātas vai bija jāpiegādā,
 - pakalpojumu sniegšanas gadījumā – vieta dalībvalstī, kurā saskaņā ar līgumu pakalpojums tika sniegts vai bija jāsniedz;
 - c) ja nepiemēro b) apakšpunktu, tad piemēro a) apakšpunktu.”

9 Minētās regulas 60. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šajā regulā uzņēmēj sabiedrības vai citas juridiskās personas, vai fizisku vai juridisku personu apvienības domicils ir vietā, kur ir tās:

- a) statūtos noteiktā atrašanās vieta; vai
- b) galvenais birojs; vai
- c) galvenā darbības vieta.”

Regula Nr. 1215/2012

10 Ar Regulu Nr. 1215/2012 tika atcelta Regula Nr. 44/2001. Tās preambulas 4. apsvērums formulējums ir gandrīz identisks Regulas Nr. 44/2001 preambulas 2. apsvērums formulējumam.

11 Regulas Nr. 1215/2012 preambulas 15. un 16. apsvērumā ir noteikts:

“(15) Jurisdikcijas noteikumiem vajadzētu būt ļoti paredzamiem, un tiem būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils. Jurisdikcijai vienmēr vajadzētu būt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās strīda priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils jānosaka autonomi, lai kopējos noteikumus padarītu pārskatāmākus un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.

(16) Papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīviem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saistība starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedības norisi. Ciešas saistības pastāvēšanai būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un jānovērš iespējamība, kas prasību pret atbildētāju ceļ viņam saprātīgi neparedzamā dalībvalsts tiesā. [..]”

12 Šīs regulas II nodaļas 1. iedaļā “Vispārīgi noteikumi” ietvertais 4. panta 1. punkts ir formulēts gandrīz identiski Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punkta formulējumam.

13 Regulas Nr. 1215/2012 II nodaļas 2. iedaļā “Īpašā jurisdikcija” ietvertais 7. panta 1. punkts ir formulēts gandrīz identiski Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punktam.

14 Saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 66. panta 1. punktu šī regula ir piemērojama tikai tiesvedībām, kas uzsāktas 2015. gada 10. janvārī vai pēc tam.

Regula (EK) Nr. 261/2004

15 Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91 (OV 2004, L 46, 1. lpp.), preambulas 1., 2., 7. un 8. apsvērumam:

“(1) Kopienas rīcībai gaisa satiksmes nozarē cita starpā ir jābūt vērībai uz to, lai nodrošinātu augsta līmeņa pasažieru aizsardzību. Turklāt ir jāņem vērā vispārējās patērētāju aizsardzības prasības.

(2) Iekāpšanas atteikums un lidojumu atcelšana vai ilga kavēšanās rada nopietnas problēmas un sarežģījumus pasažieriem.

[..]

- (7) Lai nodrošinātu efektīvu šīs regulas piemērošanu, no tās izrietošās saistības ir jāpilda apkalpojošajam gaisa pārvadātājam, kas veic vai plāno veikt lidojumu [..]
- (8) Šī regula neierobežo apkalpojošā gaisa pārvadātāja tiesības prasīt kompensāciju no kādas personas, tostarp trešajām personām, saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem.”

16 Regulas Nr. 261/2004 1. panta “Priekšmets” 1. punktā ir noteikts:

“Šī regula saskaņā ar tajā precizētajiem nosacījumiem paredz pasažieru tiesību minimumu gadījumos, kad:

- a) pasažieriem pret to gribu atsaka iekāpšanu gaisa kuģī;
- b) lidojums ir atcelts;
- c) lidojums kavējas.”

17 Regulas Nr. 261/2004 2. pants “Definīcijas” ir formulēts šādi:

“Šajā regulā:

[..]

- b) “apkalpojošais gaisa pārvadātājs” ir gaisa pārvadātājs, kas veic vai plāno veikt lidojumu saskaņā ar līgumu ar pasažieri vai citas tādas juridiskas vai fiziskas personas vārdā, kurai ir līgums ar šo pasažieri;

[..]

- g) “rezervācija” ir fakts, ka pasažierim ir biļete, vai cits pierādījums, kas liecina par to, ka gaisa pārvadātājs vai ceļojuma rīkotājs rezervāciju ir pieņēmis un reģistrējis;

- h) “galamērķis” ir galamērķis, kas norādīts uz biļetes, kuru uzrāda pie reģistrācijas letes, vai, tieši savienoto reisu gadījumā, pēdējā reisa galamērķis; pieejamus alternatīvus reisos ar pārsēšanos neņem vērā, ja ievēro sākotnēji plānoto ielidošanas laiku;

[..].”

18 Regulas Nr. 261/2004 3. pantā “Darbības joma” ir noteikts:

“1. Šo regulu piemēro:

- a) pasažieriem, kas izlido no lidostas kādas dalībvalsts teritorijā, uz kuru attiecas Līgums;

[..]

2. Šā panta 1. punktu piemēro ar noteikumu, ka:

- a) pasažieriem ir apstiprināta rezervācija uz konkrēto lidojumu [..]

[..]

5. Šī regula attiecas uz visiem gaisa pārvadātājiem, kas sniedz pārvadājumu pakalpojumus 1. un 2. punktā minētajiem pasažieriem. Ja gaisa pārvadātājs, kam nav līguma ar pasažieri, pilda saistības saskaņā ar šo regulu, uzskata, ka šis pārvadātājs to dara tās personas vārdā, kurai ir līgums ar minēto pasažieri.

[..]”

19 Regulas Nr. 261/2004 4. panta “Iekāpšanas atteikums” 3. punktā ir paredzēts:

“Ja pasažieriem atsaka iekāpšanu pret to gribu, apkalpojošais gaisa pārvadātājs nekavējoties izmaksā tiem kompensāciju atbilstīgi 7. pantam [..].”

20 Šīs regulas 5. panta “Atcelšana” 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts:

“Ja atceļ lidojumu, attiecīgajiem pasažieriem:

[..]

- c) ir tiesības saskaņā ar 7. pantu no apkalpojošā gaisa pārvadātāja saņemt kompensāciju, ja vien:
- i) pasažieri nav informēti par atcelšanu vismaz divas nedēļas pirms paredzētā izlidošanas laika vai
 - ii) pasažieri nav informēti par atcelšanu laika posmā no divām nedēļām līdz septiņām dienām pirms paredzētā izlidošanas laika un viņiem nav piedāvāta maršruta maiņa, saskaņā ar kuru viņi var izlidot ne vairāk kā divas stundas pirms paredzētā izlidošanas laika un sasniegt savu galamērķi mazāk nekā četras stundas pēc iepriekš paredzētā ielidošanas laika, vai arī
 - iii) pasažieri nav informēti par atcelšanu mazāk nekā septiņas dienas pirms paredzētā izlidošanas laika un viņiem nav piedāvāta maršruta maiņa, sakarā ar kuru viņi var izlidot ne vairāk kā vienu stundu pirms iepriekš paredzētā izlidošanas laika un sasniegt savu galamērķi mazāk nekā divas stundas pēc paredzētā ielidošanas laika.”

21 Minētās regulas 7. panta “Tiesības saņemt kompensāciju” 1. punktā ir noteikts:

“Ja ir izdarīta atsauce uz šo pantu, pasažieri saņem kompensāciju šādā apmērā:

- a) EUR 250 par visiem lidojumiem 1500 kilometru vai mazākā attālumā;
- b) EUR 400 par visiem lidojumiem Kopienas iekšienē vairāk nekā 1500 kilometru attālumā un par visiem citiem lidojumiem 1500 līdz 3500 kilometru attālumā.
- c) EUR 600 par visiem lidojumiem, uz ko neattiecas a) vai b) apakšpunkts.

Nosakot attālumu, ņem vērā pēdējo galamērķi, kurā iekāpšanas atteikums vai lidojuma atcelšana ir par iemeslu tam, ka pasažieris ielido ar kavēšanos pēc paredzētā laika.”

Pamatlietas, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

Lieta C-274/16

22 Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, divi pasažieri ar vienotu rezervācijas numuru no gaisa pārvadātāja *Air Berlin PLC & Co. Luftverkehrs KG* (turpmāk tekstā – “*Air Berlin*”) rezervēja vienu vietu katram braucienā, ko veidoja divi lidojumi (turpmāk tekstā – “savienotais reiss”), no Ibcas (Baleāru salas, Spānija) uz Diseldorfu (Vācija) ar pārsēšanos Palmā de Maļorkā (Baleāru salas, Spānija).

- 23 Pirmajam šī savienotā reisa lidojumam, kuru izpildīja *Air Nostrum*, bija jāizlido no Ibcas 2015. gada 25. jūlijā plkst. 18.40 un jānolaižas Palmā de Maļorkā tās pašas dienas plkst. 19.20.
- 24 Savukārt otrajam lidojumam no Palmas de Maļorkas uz Diseldorfu bija jāizlido 2015. gada 25. jūlijā plkst. 20.05 un jāielido Diseldorfā tās pašas dienas plkst. 22.25.
- 25 Tomēr pirmajā lidojumā no Ibcas uz Palmu de Maļorku notika kavēšanās, un pasažieri tāpēc nokavēja otro lidojumu uz Diseldorfu, kur viņi galu galā ieradās 2015. gada 26. jūlijā plkst. 11.32 ar *Air Berlin* izpildītu reisu.
- 26 Abi pasažieri savas tiesības uz iespējamo kompensāciju par šo kavēšanos cedēja *flightright*. *Flightright* cēla prasību pret *Air Nostrum* kā apkalpojošo gaisa pārvadātāju, kurš veica pirmo lidojumu, *Amtsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas pirmās instances tiesa, Vācija).
- 27 Šī tiesa norāda, ka šīs lietas izskatīšana ir atkarīga no tā, vai tai ir starptautiskā jurisdikcija. Šī jurisdikcija tai būtu tikai tad, ja attiecībā uz attiecīgo savienoto reisu Disdorfa varētu tikt uzskatīta par “attiecīgās saistības izpildes vietu” Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta izpratnē.
- 28 Šajos apstākļos *Amtsgericht Düsseldorf* (Diseldorfas pirmās instances tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai pasažieru pārvadāšanas gadījumā gaisa satiksmes pakalpojumu maršrutā, ko veido divi lidojumi bez vēra ņemamas uzturēšanās pārsēšanās lidostā, otrās maršruta daļas ielidošanas vieta ir jāuzskata par izpildes vietu atbilstoši Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta a) apakšpunktam, ja prasība ir celta pret pirmās maršruta daļas, kurā ir noticis pārkāpums, apkalpojošo gaisa pārvadātāju un pārvadājumu otrajā maršruta daļā ir veicis cits gaisa pārvadātājs?”

Lieta C-447/16

- 29 *R. Becker* ar *Hainan Airlines*, kura juridiskā adrese ir ārpus Eiropas Savienības un kam Berlīnē (Vācija) nav nekādas filiāles, noslēdza gaisa pārvadājumu līgumu par braucieni, ko veidoja lidojumi 2013. gada 7. augustā no Berlīnes uz Pekinu (Ķīna) ar pārsēšanos Briselē (Beļģija) un kam bija vienota rezervācija.
- 30 Izlidošanas dienā Berlīnes lidostā *R. Becker* reģistrējās abiem lidojumiem. Viņš saņēma abas attiecīgās iekāpšanas kartes, un viņa bagāža tika reģistrēta līdz Pekinai.
- 31 Pirmais lidojums, kuru atbilstoši rezervācijai veica Beļģijas gaisa pārvadātājs *Brussels Airlines* un kura nolaišanās Briselē bija paredzēta 2013. gada 7. augustā plkst. 8.00, norisinājās saskaņā ar grafiku. Otrais lidojums, kurš bija jāveic *Hainan Airlines* un kura izlidošana no Briseles bija paredzēta 2013. gada 7. augustā plkst. 13.40, nenotika. *R. Becker* šajā ziņā apgalvo, ka viņam esot tikusi liegta iekāpšana šajā lidojumā iekāpšanas sektorā Briseles lidostā bez pamata un pret viņa gribu.
- 32 *R. Becker* aizlidoja atpakaļ uz Berlīni un no Berlīnes rezervēja tiešu lidojumu uz Pekinu. Pekinā viņš ieradās 2013. gada 8. augustā.
- 33 Prasībā, ko *R. Becker* cēla *Amtsgericht Berlin-Wedding* (Berlīnes–Vedingas pirmās instances tiesa, Vācija), viņš tostarp atbilstoši Regulas Nr. 261/2004 7. panta 1. punkta c) apakšpunktam lūdza kompensāciju EUR 600 apmērā kopā ar procentiem.

- 34 Ar 2014. gada 4. novembra spriedumu šī tiesa secināja, ka Vācijas tiesām nav starptautiskās jurisdikcijas, un noraidīja *R. Becker* prasību kā nepieņemamu. *R. Becker* iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu *Landgericht Berlin* (Berlīnes apgabaltiesa, Vācija). Ar 2015. gada 1. jūlija spriedumu šī tiesa noraidīja *R. Becker* apelācijas sūdzību, tāpēc ka prasība viņam esot bijusi jāceļ Beļģijas tiesās, jo vienīgi Brisele ir lidojuma Brisele – Pekina izpildes vieta.
- 35 *R. Becker* iesniedza kasācijas sūdzību (*Revision*) *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija). Šī tiesa uzskata, ka, ņemot vērā *Hainan Airlines* līgumiskā pienākuma pārvadāt *R. Becker* no Berlīnes uz Pekinu vienoto raksturu, Berlīnes Tēgeles lidosta atbilstoši Tiesas 2009. gada 9. jūlija spriedumam *Rehder* (C-204/08, EU:C:2009:439) var tikt uzskatīta par visu *Hainan Airlines* līgumsaistību izpildes vietu, tostarp līgumsaistības saistībā ar lidojumu no Briseles uz Pekinu pēc lidojuma no Berlīnes uz Briseli izpildes vietu, jo *R. Becker* kā aviopasažieris nevarēja ietekmēt to, vai *Hainan Airlines* arī šo pēdējo lidojumu izpildīs pats vai šajā nolūkā izmantos cita gaisa pārvadātāja pakalpojumus.
- 36 Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:
- “Vai, pārvadājot personas ar diviem lidojumiem un personai neuzturoties vērā ņemamu laiku pārsēšanās lidostā, pirmā saistītā lidojuma reisa izlidošanas vieta ir jāuzskata par izpildes vietu atbilstoši [Regulas Nr. 44/2001] 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajam ievilkumam arī tad, ja prasībā izvirzītais prasījums par kompensāciju saskaņā ar [Regulas Nr. 261/2004] 7. pantu ir balstīts uz otrajā saistītā lidojuma reisā radušos traucējumu un prasība ir celta pret pārvadājumu līguma līgumslēdzēju pusi, kas gan ir apkalpojošais gaisa pārvadātājs otrā, bet ne pirmā lidojuma gadījumā?”

Lieta C-448/16

- 37 *Barkan* ģimene *Iberia, Líneas Aéreas de España* (turpmāk tekstā – “*Iberia*”) uz 2010. gada 7. augustu rezervēja lidojumu ar pārsēšanos no Meliljas [*Melilla*] (Spānija) uz Frankfurti pie Mainas (Vācija) ar nosēšanos Madridē (Spānija). No *Iberia* izsniegtā rezervācijas apstiprinājuma izrietēja, ka lidojums no Meliljas uz Madridi bija jāveic *Air Nostrum* un lidojums no Madrides uz Frankfurti pie Mainas – *Iberia*, bez būtiska pārsēšanās laika starp šiem lidojumiem.
- 38 Tā kā lidojums no Meliljas uz Madridi aizkavējās par 20 minūtēm, *Barkan* ģimene nokavēja otro lidojumu uz Frankfurti pie Mainas un savā galamērķī ieradās ar četrus stundas kavēšanos.
- 39 Ar 2015. gada 28. janvāra spriedumu *Amtsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas pirmās instances tiesa, Vācija), kurā *Barkan* ģimene cēla prasību, tostarp lūdzot izmaksāt katram no ģimenes locekļiem 250 euro kompensāciju par šo kavēšanos atbilstoši Regulai Nr. 261/2004, piesprieda *Air Nostrum* to izmaksāt atbilstoši prasītāju prasījumiem.
- 40 Ar 2015. gada 20. augusta spriedumu *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesa, Vācija), kurā *Air Nostrum* bija iesniegusi apelācijas sūdzību, atzina, ka Vācijas tiesām nav starptautiskās jurisdikcijas. Šī tiesa uzskatīja, ka vienīgi Melilja un Madride var tikt aplūkotas kā lidojuma no Meliljas uz Madridi, kura laikā bija noticis traucējums, izpildes vieta un ka, neraugoties uz vienoto rezervāciju, abi lidojumi ir uzskatāmi par atsevišķiem lidojumiem.
- 41 *Barkan* ģimene iesniedza kasācijas sūdzību (*Revision*) *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa). Šī tiesa uzskata, pirmkārt, ka, lai gan nav strīda, ka starp *Barkan* ģimeni un *Air Nostrum* nepastāv nekādas tiešas līgumiskas attiecības, šis fakts neietekmē Regulā Nr. 261/2004 paredzētās kompensācijas līgumisko raksturu. Otrkārt, saskaņā ar tās teikto tas, ka *Air Nostrum* kā apkalpojošajam gaisa pārvadātājam nav līgumisku saistību, kas būtu izpildāmas savienotā reisa galamērķī, proti, Frankfurtē pie Mainas, neliedz šo vietu kvalificēt par “izpildes vietu” Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta izpratnē, jo Regula Nr. 261/2004 ir paredzēta, lai stiprinātu aviopasažieru tiesisko stāvokli, nevis to

vājinātu. Tādējādi šķietot pamatoti, ka savienotā reisa galamērķi izpildāmās *Barkan* ģimenes līgumpartnera, proti, *Iberia*, līgumiskās saistības tiek attiecinātas uz *Air Nostrum* kā uz apkalpojošo gaisa pārvadātāju. Turklāt no materiāltiesiskā viedokļa apkalpojošajam gaisa pārvadātājam katrā ziņā esot jāizmaksā kompensācija pasažierim, ja tas savu galamērķi sasniedz ar ilgu kavēšanos šī gaisa pārvadātāja ar kavēšanos veiktā pirmā savienotā reisa dēļ.

42 Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [Regulas (Nr. 44/2001) 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “lietas, kas attiecas uz līgumiem” attiecas arī uz tādu prasījumu par kompensāciju saskaņā ar [Regulas Nr. 261/2004] 7. pantu, kas tiek izvirzīts pret apkalpojošo gaisa pārvadātāju, kurš nav līguma ar attiecīgo pasažieri līgumslēdzēja puse?”

2) Ciktāl ir piemērojams [Regulas Nr. 44/2001] 5. panta 1. punkts:

Vai pasažieru pārvadāšanas gadījumā maršrutā, ko veido divi lidojumi ar neilgu uzturēšanos pārsēšanās lidostā, pasažiera galamērķis ir jāuzskata par izpildes vietu atbilstoši [Regulas Nr. 44/2001] 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajam ievilkumam, ja prasība par tiesībām saņemt kompensāciju atbilstoši [Regulas Nr. 261/2004] 7. pantam ir balstīta uz pirmajā reisā radušos kavējumu un tā ir celta pret pirmā lidojuma apkalpojošo gaisa pārvadātāju, kurš nav pārvadājuma līguma līgumslēdzēja puse?”

43 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2016. gada 19. augusta lēmumu lietas C-447/16 un C-448/16 rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī galīgā sprieduma pasludināšanai tika apvienotas, un ar Tiesas priekšsēdētāja 2016. gada 14. septembra lēmumu lietas C-274/16, C-447/16 un C-448/16 rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī galīgā sprieduma pasludināšanai tika apvienotas.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par prejudiciālo jautājumu lietā C-447/16

Par pieņemamību

44 Eiropas Komisija apstrīd Regulas Nr. 44/2001 piemērojamību pamatlietā un līdz ar to – lietā C-447/16 uzdotā jautājuma pieņemamību.

45 Komisija uzskata, ka no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un no valsts tiesas lietas materiāliem izriet, ka *Hainan Airlines* juridiskā adrese ir ārpus Savienības un ka Berlīnē tai nav filiāles. No tā varot secināt, ka, piemērojot Regulas Nr. 44/2001 60. pantu, šīs aviosabiedrības domicils nav dalībvalstī, un tas izslēdzot šīs regulas 5. panta piemērošanu un nozīmējot, ka ir jāpiemēro tās 4. pants, saskaņā ar kuru, ja atbildētāja domicils nav kādā dalībvalstī, tad katras dalībvalsts tiesu jurisdikciju, ievērojot šīs regulas 22. un 23. pantu, kuros noteikta izņēmuma jurisdikcija un jurisdikcijas paplašināšana, nosaka attiecīgās dalībvalsts tiesību akti.

46 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jālemj. No minētā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju attiecas atbilstības prezumpcija. Atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu Tiesa var tikai tad, ja acīmredzami ir skaidrs, ka prasītajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai priekšmetu, ja problēma ir

hipotētiska vai arī ja Tiesas rīcībā nav vajadzīgo ziņu par faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, lai varētu sniegt lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 24. un 25. punkts).

- 47 Šajā gadījumā *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) Tiesai uzdod jautājumu par jēdziena “izpildes vieta” Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē interpretāciju aviopasažieru tiesību uz kompensāciju, kuru pamatā ir Regulas Nr. 261/2004 4. panta 3. punkts un 7. pants, kontekstā. Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, šī interpretācija ir nepieciešama, lai noteiktu tiesu, kurai ir jurisdikcija izspriest pamatlietu.
- 48 Tādējādi pats jautājums par iespējamo Regulas Nr. 44/2001 nepiemērojamību paredz nepieciešamību Tiesai interpretēt tās tiesību normas.
- 49 Līdz ar to lietā C-447/16 uzdotais prejudiciālais jautājums ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 50 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams tādām atbildētājam kā pamatlietā, kura domicils ir trešajā valstī.
- 51 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 44/2001 5. pants ir piemērojams vienīgi personām, kuru domicils ir kādā dalībvalstī. Saskaņā ar šīs regulas 60. panta 1. punktu sabiedrības domicils ir vietā, kur ir statūtos noteiktā atrašanās vieta, galvenais birojs vai galvenā darbības vieta.
- 52 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *Hainan Airlines* juridiskā adrese ir ārpus Savienības, proti, Ķīnā, un ka Berlīnē (Vācija) tai nav filiāles. Turklāt neviens no šī lēmuma elementiem neļauj secināt, ka šai aviosabiedrībai būtu filiāle kādā citā dalībvalstī.
- 53 Tādējādi šajā gadījumā ir piemērojams Regulas Nr. 44/2001 4. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru, ja atbildētāja domicils nav kādā dalībvalstī, tad katras dalībvalsts tiesu jurisdikciju nosaka attiecīgās dalībvalsts tiesību akti.
- 54 Ir lietderīgi atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atbilstoši efektivitātes principam valsts tiesību noteikumi nevar padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību īstenošanu, kas piešķirtas Savienības tiesībās (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 8. jūnijs, *Vinyls Italia*, C-54/16, EU:C:2017:433, 26. punkts un tajā minētā judikatūra), kā tiesības, kas izriet no Regulas Nr. 261/2004.
- 55 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz lietā C-447/16 uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams tādām atbildētājam kā pamatlietā, kura domicils ir trešajā valstī.

Par jautājumiem lietās C-274/16 un C-448/16

Par pirmo jautājumu lietā C-448/16

- 56 Ar pirmo jautājumu lietā C-448/16 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “lietas, kas attiecas uz līgumiem” šīs tiesību normas izpratnē attiecas uz aviopasažieru prasību izmaksāt kompensāciju par savienotā reisa ilgu kavēšanos, kas, pamatojoties uz Regulu Nr. 261/2004, ir vērsta pret apkalpojošo gaisa pārvadātāju, kurš nav attiecīgā pasažiera līgumslēdzēja puse.

- 57 Ievadam ir jāprecizē, ka, lai gan iesniedzējtiesa lietā C-274/16 par to neuzdod nekādu jautājumu, atbildei uz pirmo jautājumu lietā C-448/16 ir nozīme arī attiecībā uz lietu C-274/16, jo no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā lietā izriet, ka arī attiecīgās lietas apstākļos apkalpojošais gaisa pārvadātājs nav attiecīgo pasažieru līgumslēdzēja puse. Šajā ziņā ir jāpiebilst, ka uz lietu C-274/16 *ratione temporis* attiecas Regula Nr. 1215/2012, kuras 7. panta 1. punkts ir formulēts gandrīz identiski Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punktam, attiecībā uz kuru Tiesas sniegtā interpretācija attiecas arī uz šo pirmo tiesību normu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 9. marts, *Pula Parking*, C-551/15, EU:C:2017:193, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 58 No Tiesas judikatūras izriet, ka jēdziens “lietas, kas attiecas uz līgumiem” ir jāinterpretē autonomi, lai tiktu nodrošināta vienveidīga šīs regulas piemērošana visās dalībvalstīs (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1992. gada 17. jūnijs, *Handte*, C-26/91, EU:C:1992:268, 10. punkts, un 2015. gada 28. janvāris, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37 37. punkts).
- 59 Šajā ziņā Tiesa it īpaši ir nospriedusi, ka pie lietām, kas attiecas uz līgumiem, ir pieskaitāmas visas saistības, kas izriet no līguma, uz kura neizpildi prasītājs atsaucas prasības pamatošanai (spriedums, 2017. gada 15. jūnijs, *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 60 Tiesa ir precizējusi arī, ka, pat ja normas par īpašo jurisdikciju, kas paredzēta attiecībā uz lietām, kuras attiecas uz līgumiem, piemērošana neprasa līguma noslēgšanu starp divām personām, tā tomēr prasa juridisku saistību, kuru brīvprātīgi uzņemas viena persona attiecībā pret otru un uz kuru ir balstīta prasītāja celtā prasība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2004. gada 5. februāris, *Frahuil*, C-265/02, EU:C:2004:77, 24.–26. punkts; 2005. gada 20. janvāris, *Engler*, C-27/02, EU:C:2005:33, 50. un 51. punkts, kā arī 2015. gada 28. janvāris, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, 39. punkts).
- 61 No tā, kā secinājumu 54. punktā norādījis ģenerāladvokāts, izriet, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā un Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētā norma par īpašo jurisdikciju lietās, kuras attiecas uz līgumiem, ir balstīta uz prasības pamatu, nevis uz pušu identitāti (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 15. jūnijs, *Kareda*, C-249/16, EU:C:2017:472, 31. un 33. punkts).
- 62 Šajā ziņā Regulas Nr. 261/2004 3. panta 5. punkta otrajā teikumā ir precizēts, ka, ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs, kam nav līguma ar pasažieri, pilda saistības saskaņā ar šo regulu, tiek uzskatīts, ka šis pārvadātājs to dara tās personas vārdā, kurai ir līgums ar minēto pasažieri.
- 63 Tādējādi ir uzskatāms, ka šis pārvadātājs pilda saistības, ko tas brīvprātīgi uzņēmis pret attiecīgo pasažieru līgumslēdzēju pusi. Šo saistību avots ir gaisa pārvadājumu līgums.
- 64 Līdz ar to tādos apstākļos, kādi ir pamatlietās, prasība izmaksāt kompensāciju par ilgu tāda lidojuma kavēšanos, kuru veicis apkalpojošais gaisa pārvadātājs, kā *Air Nostrum*, kas nav attiecīgo pasažieru līgumslēdzēja puse, ir jāuzskata par prasību, kas celta lietā, kura attiecas uz gaisa pārvadājumu līgumiem, kuri noslēgti starp šiem pasažieriem un attiecīgi *Air Berlin* un *Iberia*.
- 65 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu lietā C-448/16 ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “lietas, kas attiecas uz līgumiem” šīs tiesību normas izpratnē attiecas uz aviopasažieru prasību izmaksāt kompensāciju par savienotā reisa ilgu kavēšanos, kas, pamatojoties uz Regulu Nr. 261/2004, ir vērsta pret apkalpojošo gaisa pārvadātāju, kurš nav attiecīgā pasažiera līgumslēdzēja puse.

Par jautājumu lietā C-274/16 un par otro jautājumu lietā C-448/16

- 66 Ar jautājumu lietā C-274/16 un otro jautājumu lietā C-448/16 iesniedzējtiesas būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums un Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka savienotā reisa gadījumā šī reisa “izpildes vieta” šo tiesību normu izpratnē ir otrā lidojuma ielidošanas vieta, ja pārvadāšanu šajos divos lidojumos veikuši divi dažādi gaisa pārvadātāji un ja prasība izmaksāt kompensāciju atbilstoši Regulai Nr. 261/2004 ilgas šī savienotā reisa kavēšanās dēļ ir balstīta uz traucējumu, kas noticis pirmajā no šiem lidojumiem, kuru veicis gaisa pārvadātājs, kurš nav attiecīgo pasažieru līgumslēdzēja puse.
- 67 Šajā ziņā Tiesa attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otro ievilkumu ir nospriedusi, ka tad, kad ir vairākas pakalpojumu sniegšanas vietas dažādās dalībvalstīs, par izpildes vietu principā ir jāuzskata vieta, kura nodrošina visciešāko sasaistes saikni starp līgumu un kompetento tiesu, un šī visciešākā sasaistes saikne parasti ir galvenajā pakalpojumu sniegšanas vietā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 9. jūlijs, *Rehder*, C-204/08, EU:C:2009:439, 35.–38. punkts, un 2010. gada 11. marts, *Wood Floor Solutions Andreas Domberger*, C-19/09, EU:C:2010:137, 33. punkts). Šī pēdējā minētā vieta ir jāizsecina, cik vien iespējams, no paša līguma noteikumiem (spriedums, 2010. gada 11. marts, *Wood Floor Solutions Andreas Domberger*, C-19/09, EU:C:2010:137, 38. punkts).
- 68 Tādējādi Tiesa attiecībā uz šo pašu tiesību normu saistībā ar tiešu lidojumu, ko veikusi attiecīgā pasažiera līgumslēdzēja puse, ir atzinusi, ka gan lidmašīnas izlidošanas vieta, gan ielidošanas vieta vienādā mērā ir jāuzskata par vietu, kurā galvenokārt tiek sniegti pakalpojumi, kas ir paredzēti gaisa pārvadājuma līgumā, un tas pamato tiesas, kuras jurisdikcijā ir lidmašīnas izlidošanas vieta vai ielidošanas vieta, kādas tās noteiktas pārvadājuma līgumā, – pēc prasītāja izvēles – kompetenci izskatīt kompensācijas prasību, kas pamatota ar šo līgumu un Regulu Nr. 261/2004 (spriedums, 2009. gada 9. jūlijs, *Rehder*, C-204/08, EU:C:2009:439, 43. un 47. punkts).
- 69 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, lai gan 2009. gada 9. jūlija spriedumā *Rehder* (C-204/08, EU:C:2009:439) formulētais “izpildes vietas” jēdziens ietver atsauci uz tiešu lidojumu, ko veic attiecīgā pasažiera līgumslēdzēja puse, tas tomēr attiecas *mutatis mutandis* uz tādiem gadījumiem kā pamatlietās, kurās, pirmkārt, rezervētais savienotais reiss ietver divus lidojumus un, otrkārt, attiecīgo lidojumu apkalpojošais gaisa pārvadātājs līgumu nav noslēdzis tieši ar attiecīgajiem pasažieriem.
- 70 Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā un Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā paredzētajā normā par īpašo jurisdikciju lietās par pakalpojumu sniegšanu kā kompetentā tiesa ir noteikta tiesa, kas atrodas “vietā dalībvalstī, kur saskaņā ar līgumu pakalpojumu sniedza vai tas būtu bijis jāsniedz”.
- 71 Šajā ziņā ar tādiem gaisa pārvadājumu līgumiem kā pamatlietās, kurus raksturo vienota rezervācija attiecībā uz visu maršrutu, gaisa pārvadātājam ir noteiktas saistības pārvadāt pasažieri no punkta A uz punktu C. Šāds pārvadājums ir pakalpojums, kura viena no galvenajām sniegšanas vietām ir punktā C.
- 72 Šo secinājumu neliek apšaubīt tas, ka apkalpojošais gaisa pārvadātājs, kurš nav attiecīgo pasažieru līgumslēdzēja puse, uzņemas veikt pārvadājumu vienīgi lidojumā, kurš nenoslēdzas savienotā reisa otrā lidojuma ielidošanas vietā, jo gaisa pārvadājuma līgums par savienoto reisu attiecas uz šo pasažieru pārvadāšanu līdz šī otrā lidojuma ielidošanas vietai.
- 73 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka savienotā reisa gadījumā šāda lidojuma izpildes vieta Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma un Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē kā viena no galvenajām pakalpojumu, par ko ir gaisa pārvadājumu līgums, sniegšanas vietām ir otrā lidojuma ielidošanas vieta.

- 74 Tā kā šai vietai ir pietiekami cieša saikne ar prāvas materiālajiem elementiem un tādējādi tā nodrošina Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punktā un Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punktā paredzētajos noteikumos par īpašo jurisdikciju prasīto ciešo sasaisti starp gaisa pārvadājumu līgumu un kompetento tiesu, tā atbilst tuvuma esamības mērķim (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 9. jūlijs, *Rehder*, C-204/08, EU:C:2009:439, 44. punkts).
- 75 Šis risinājums atbilst šajās normās prasītajam paredzamības principam, jo tas ļauj gan prasītājam, gan atbildētājam noteikt otrā lidojuma ielidošanas vietas, kāda tā ir ierakstīta šajā gaisa pārvadājumu līgumā, tiesu, kas ir tiesa, kurā var tikt celta prasība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 9. jūlijs, *Rehder*, C-204/08, EU:C:2009:439, 45. punkts, kā arī 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition*, C-157/13, EU:C:2014:2145, 41. punkts).
- 76 Šajā ziņā nevar atbalstīt *Air Nostrum* argumentu, ka tam kā Spānijas iekšējā lidojuma veicējam nav iespējams novērtēt risku, ka pret to varētu tikt celta prasība Vācijas tiesā.
- 77 Pirmkārt, netiek apstrīdēts, ka pamatlietu apstākļos gaisa pārvadājumu līgumi attiecās uz savienoto reisu, kuram bija vienota rezervācija, kas ietvēra divus lidojumus, un tādējādi tajā bija atsauce gan uz pirmo lidojumu, ko veic apkalpojošais gaisa pārvadātājs, gan uz otro lidojumu, kas ved uz galamērķi. Otrkārt, kā izriet no šā sprieduma 62. un 63. punkta, ir jāņem vērā, ka gaisa pārvadātāju brīvprātīgi noslēgtu komercvienošanos ietvaros tiek uzskatīts, ka apkalpojošais gaisa pārvadātājs, kurš nav noslēdzis līgumu ar pasažieri, rikojas gaisa pārvadātāja – attiecīgā pasažiera līgumslēdzēja puses – vārdā.
- 78 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz jautājumu lietā C-274/16 un otro jautājumu lietā C-448/16 ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums un Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka savienotā reisa gadījumā šī reisa “izpildes vieta” šo tiesību normu izpratnē ir otrā lidojuma ielidošanas vieta, ja pārvadāšanu šajos divos lidojumos veikuši divi dažādi gaisa pārvadātāji un ja prasība izmaksāt kompensāciju atbilstoši Regulai Nr. 261/2004 ilgas šī savienotā reisa kavēšanās dēļ ir balstīta uz traucējumu, kas noticis pirmajā no šiem lidojumiem, kuru veicis gaisa pārvadātājs, kurš nav attiecīgo pasažieru līgumslēdzēja puse.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 79 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) **Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams tādām atbildētājam kā pamatlietā, kura domicils ir trešajā valstī.**
- 2) **Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “lietas, kas attiecas uz līgumiem” šīs tiesību normas izpratnē attiecas uz aviopasažieru prasību izmaksāt kompensāciju par ilgu savienotā reisa kavēšanos, kas, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91, ir vērsta pret apkalpojošo gaisa pārvadātāju, kurš nav attiecīgā pasažiera līgumslēdzēja puse.**

- 3) Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka savienotā reisa gadījumā šī reisa “izpildes vieta” šo tiesību normu izpratnē ir otrā lidojuma ielidošanas vieta, ja pārvadāšanu šajos divos lidojumos veikuši divi dažādi gaisa pārvadātāji un ja prasība izmaksāt kompensāciju atbilstoši Regulai Nr. 261/2004 ilgas šī savienotā reisa kavēšanās dēļ ir balstīta uz traucējumu, kas noticis pirmajā no šiem lidojumiem, kuru veicis gaisa pārvadātājs, kurš nav attiecīgo pasažieru līgumslēdzēja puse.